

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЧНОЇ НАУКИ:
СУЧАСНІ НАУКОВІ ДИСКУСІЇ**

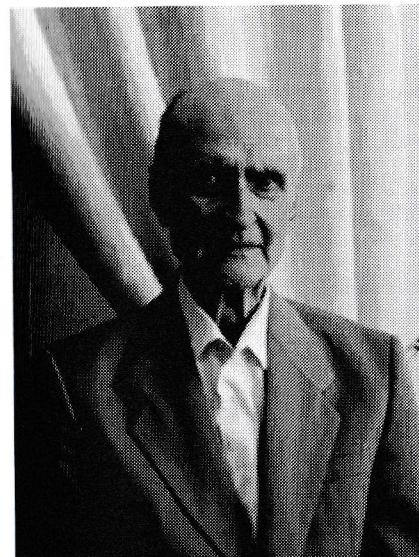
*Присвячена 80-річчю доктора філологічних наук,
професора Таранця В.Г.*

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

23–24 березня 2018 р.

м. Одеса

Історико-культурні та міфологічні мотиви німецького етноунікального концепту <i>Torschlusspanik</i> Мізін К. І.	231
Деякі риси арабського протоколу та етикету у контексті міжкультурної комунікації Побле Д. К.	234
Міжкультурна комунікація в контексті діалогу культур Старостіна О. В., Маковська О. А.	236
New trends of language development and cross-cultural communication Strelnikova I. Y.	239
Проблема професійної діяльності вчителя в психолого-педагогічній літературі Таланова Л. Г.	240
Національний брендинг у системі міжкультурної комунікації Фоменко О. С.	242
Особливості міжкультурної комунікації Холоденко О. В.	244
Адаптація іноземних студентів до нових соціально-академічних умов Чикайло І. В.	247
Interpreters' competencies in multicultural community Iakovlieva M. V.	250

Доктор філологічних наук, професор Валентин Григорович Таранець народився 7 червня 1938 року в с. Писарщина Полтавської губернії в працюючій селянській родині.

Прізвище *Таранець* зафіксовано в Реєстрі Війська Запорозького 1654 року. Після розгрому Січі родинні сім'ї переїхали на Полтавщину, заснувавши хутір Таранців у Глобинському районі. Батько Григорій Іванович, за фахом агроном, виходець із середняків, належав до давнього козацького роду. Всупереч волі батьків він одружився з наймичкою Ульяною Іванівною (Пропой), яка була для нього найвродливішою та наймилішою. Все життя подружжя пропрацювало в колгоспі.

Дитячі та юнацькі роки єдиного, такого бажаного, сина Валентина, який з'явився на світ через 10 років після одруження батьків, пройшли в селі Гриньки Семенівського району (пізніше Глобинського) на мальовничій Полтавщині, славетній землі пісень і легенд, землі письменників, мислителів і учених, чий імена перлами сяють в скарбниці світової мудрості – Маруся Чурай, Григорій Сковорода, Іван Котляревський, Євген Гребінка, Леонід Глібов, Микола Гоголь та багато інших.

ОСВІТА. З 1945 р. по 1952 р. навчався в Гриньківській семирічній школі, а потім у середній школі сусіднього села Крива Руда, яку закінчив у 1955 році.

Не пройшовши за конкурсом у Полтавський сільськогосподарський інститут, Валентин два роки працював в колгоспі на різних роботах, не полишаючи мрію здобути вищу освіту.

У 1957 році поступив в Одеський інститут іноземних мов і в 1962 році закінчив Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова за спеціальністю «німецька мова, українська мова і література». У 1972 р. захистив кандидатську дисертацію в Ленінградському державному університеті під керівництвом професора Л. Р. Зіндера на тему «Оклична інтонація в сучасній німецькій мові (експериментально-фонетичне дослідження)» за спеціальністю «германські мови» і отримав наукову ступінь кандидата філологічних наук, згодом звання доцента.

24 квітня 1983 р. захистив докторську дисертацію в Київському державному університеті ім. Тараса Шевченка на тему «Енергетична структура мовленнєвих одиниць» за спеціальністю «загальне мовознавство» і отримав наукову ступінь доктора філологічних наук (1984 р.), а потім звання професора по кафедрі німецької філології (1986 р.).

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ. Після закінчення навчання у 1962 р. був залишений для викладацької роботи на кафедрі німецької філології факультету романогерманської філології Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Спочатку працював на посадах викладача німецької мови, потім старшого викладача, доцента, професора, завідувача кафедри іноземних мов, потім кафедри німецької філології (з 1973 по 1998 рік), декана факультету (1978–1986 рр.).

У 1998 р. завідував кафедрою іноземних мов Одеської юридичної академії. З листопаду 1998 року працював на кафедрі української та іноземних мов Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного

Біна, Мері Поппінс, Лорда Волдеморта та багатьох інших. У грандіозній церемонії під назвою «Острів чудес», сценарій якої написав британський кінорежисер і продюсер, володар премій «Оскар» і «Золотий глобус» за найкращу режисерську роботу Денні Бойл, взяла участь королева Великої Британії Єлизавета II. Глядачів церемонії вразив незвичний спосіб, у який її Величність Єлизавета II дісталася стадіону: на гвинтокрилі у супроводі відомого агента британської Таємної служби розвідки Джеймса Бонда. Спочатку глядачі мали змогу переглянути відеоролик, у якому Джеймс Бонд з'являється у Букінгемському палаці для того, щоб особисто супроводжувати Єлизавету II під час подорожі на церемонію відкриття Олімпійських ігор. Дебют британської королеви в кіно справив неабияке враження на глядачів, але їхній подив виявився ще більшим, коли заздалегідь знятий ролик плавно перетворився на живе дійство: гвинтокрил несподівано з'явився над стадіоном, і на очах враженої публіки королева та актор Деніел Крейг «вистригнули» з нього з парашутами. Попри те, що стрибки замість королеви Великої Британії та актора виконували дублери, дійство справило на публіку значний ефект.

Як бачимо, такі невеликі події як виступ прем'єр-міністра країни на популярному телешоу або ефектна поява королеви на церемонії відкриття Олімпійських ігор можуть мати велике значення для формування позитивного образу країни в світі.

Список використаних джерел:

1. Late Night TV Ratings For February 4-8, 2013 [Electronic resource] // TV by the numbers. 2013. 14 February. Mode of access: World Wide Web: <http://tvbythenumbers.zap2it.com/late-night/late-night-tv-ratings-for-february-4-8-2013/169497/> (viewed on March 12, 2018). – Title from the screen.
2. Szondi G. Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences / Gyorgy Szondi. – Hague, Netherlands: Clingendael Netherlands Institute of International Relations, 2008. – 42 p.
3. Гібернау М. Ідентичність націй / Монсеррат Гібернау. – К.: Темпора, 2012. – 304 с.
4. Зинченко В.Г. Межкультурная коммуникация. Системный подход: Уч. пособие / В.Г. Зинченко, В.Г. Зусман, З.И. Кирнозе. – Н. Новгород, 2003. – 191 с.
5. Kaneva N. Кριτικές Προσεγγίσεις στο Nation Branding ως Θεωρία και Πρακτική. Στο Αθ. Ν. Σαμαράς, (επιμ.), Εικόνες Κρατών: Στρατηγική Επικοινωνία, Ήπια Ισχύς και Μέσα Ενημέρωσης [Critical reflections on nation branding as discourse and practice // A.N. Samaras (Ed.), Images of Nations: Strategic Communication, Soft Power and the Media. – Kastaniotis, Athens, Greece, 2014. – P. 61-75.
6. Risen C. Branding nations [Electronic resource] // The New York Times Magazine. 2005. 11 December. Mode of access: World Wide Web: <http://www.nytimes.com/2005/12/11/magazine/branding-nations.html> (viewed on March 12, 2018). – Title from the screen.

ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Холоденко О. В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Національного педагогічного університету

імені М. П. Драгоманова

Реалії сьогодення зумовлюють інтерес до вивчення, розвитку та впровадження у практичну сферу нових галузей наук. Однією з таких наук є міжкультурна комунікація – наука, яка вивчає особливості вербального і невербального спілкування людей, що належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот [2, с. 14].

Відомо, що комунікація становить одну із найактивніших форм життєдіяльності людини. Проте це не лише обмін інформацією, який здійснюється вербальними засобами. Це процес, який також супроводжується невербальними засобами, які інколи навіть замінюють звичайну мову спілкування.

Зазначимо, що в умовах глобалізації постійно змінюються форми, методи і засоби комунікації людей, що, в свою чергу, змінює характер спілкування.

Розширення міжнародних контактів, насамперед, передбачає володіння іноземними мовами. Однак, цього недостатньо. Для того, щоб уникнути перешкод у спілкуванні з представниками різних країн, а відтак, і різних культур необхідно володіти знаннями їхніх культурних особливостей.

Низка науковців (Вербицька П., Манакин В., Трейгер Г., Холл Е., Шайгородський Ю. та інші) стверджують, що моделі поведінки людини формуються в процесі виховання у певному соціокультурному середовищі. Однією із найважливіших складових зазначеної моделі є комунікація, яка здійснюється відповідно до норм та правил прийнятих у конкретному соціумі. Порушення цих норм і правил часто призводить до непорозуміння і може стати перешкодою на шляху до успішного комунікативного процесу.

Отже, з метою уникнення різного роду непорозуміннь у спілкуванні на культурному ґрунті виникла життєва необхідність у міжкультурній комунікації.

Говорячи про культурологічні аспекти, наприклад, Великої Британії зауважимо, що їхні особливості пов'язані з давніми часами існування кельтів, завоюваннями англо-саксів, данів, норманів, які привносили власні риси, норми, традиції. Як наслідок сформувалися певні особливості, які можна визначити як британську прихильність до традицій, практичність, дисциплінованість, любов і шанса до домашнього вогнища, стриманість, чесність, вишуканість манер, джентельменство та інше.

Отже, розуміючи всі вище зазначені культурологічні аспекти можна досягти успіхів у міжкультурній комунікації. Зрозуміло, що це вимагає знання всіх соціокультурних особливостей комунікації, а також розуміння психологічних особливостей та труднощів, які виникають у спілкуванні з представниками різних країн.

Психологи зазначають, що ще з дитинства закладається програмування «свого» і «чужого». Із розвитком власного «Я» формується належність до певної групи. Це певною мірою самоідентифікація, яка має архаїчну природу і пов'язана із самозбереженням, оскільки «чуже» у свідомості давніх людей сприймалось як небезпечне та вороже, а «своє» як те, що дає відчуття безпеки і надійності.

Отже, навіть за умов сучасного сприйняття світу, розуміючи безглуздість конфлікту між «своїм» і «чужим», підсвідомо люди відчувають певну напругу у спілкуванні з людьми, які не ідентифікуються як «свої».

Звідси і упередженість у ставленні до представників інших культур, що відображається стереотипах по відношенню до того чи іншого етносу.

За визначенням Вальтера Ліппмана [1] стереотип – це упередженні думки, які рішуче керують усіма процесами сприйняття.

Людини інколи важко відмовитись від стереотипів, оскільки саме вони полегшують сприйняття явищ, не вимагають зусиль на їх реальне пізнання, тим самим заощаджують енергію і час людини.

Зрозуміло, подібне сприйняття зменшує, а інколи і позбавляє людину гнучкості у сприйнятті. Крім того, певні труднощі у комунікації може викликати те, що людині дуже непросто приймати щось «не своє».

Упередженість стереотипів означає, що вони відображають не об'єктивні характеристики дійсності. Отже, важливо усвідомлювати, що в основі стереотипного сприйняття явищ лежать складні розумові та психологічні процеси, зокрема психологічного несвідомого.

З психологічним несвідомим пов'язаний важливий складник національних стереотипів – архетип.

За визначенням Карла-Густава Юнга (1875–1961), архетип – це первісна модель психологічного несвідомого, яка впливає на сприйняття дійсності на базі природних інстинктів та соціокультурних чинників.

Архетипи пронизують національні обряди, фольклорне мистецтво, міфи – усе, в чому виявляються найдавніші образи живого світу, людей, інших речей, що набули символічного значення для національної культури.

Архетипні образи найбільш стійкі на рівні колективного підсвідомого, про що важливо пам'ятати у міжкультурній комунікації.

Відтворенням архетипів є символи – умовні знаки у вигляді зображень, слів, предметів, що у національній свідомості передають ідеї, які важливі для всієї спільноти. Іншими словами, символи є архетипами національно значущого характеру.

Окрім притаманних етносу стереотипів, архетипів та символів ментальне формування тісно пов'язано з мовою.

Мова є засобом матеріалізації різноманітних картин світу, які створює свідомість. На думку Вільгельма Гумбольдта (1767–1835), різні мови – це різні бачення однієї і тієї самої речі. Оскільки різні мови пронизують всю історію людства вони є для націй органами їх оригінального мислення і сприйняття.

Отже, мова є основою інтерпретації світу, що впливає на свідомість мовців певної національної спільноти. Звідси і різні картини світу, що створені людьми, які говорять різними мовами, оскільки саме на зміст мислення впливають відмінності мов. Про це також необхідно пам'ятати у процесі міжкультурної комунікації.

Як зазначалося вище, комунікація здійснюється вербальними і невербальними засобами. Невербальна комунікація відіграє важливу роль у комунікативному процесі, особливо у випадках довгих пауз і мовчання. Розрізняють наступні види невербальної комунікації:

- фізіогноміка (вираз обличчя, зоровий контакт);
- кінесика (жести, поза, рухи тіла);
- такесика (дотики, потиски рук, поцілунки);
- проксемика (міжособистісна дистанція, простір спілкування);
- паралінгвальні засоби (інтонація, висота і сила голосу, паузи) та ін., все те, що передає певну інформацію про співрозмовника і створює атмосферу спілкування.

Щодо мовчання, яке часто має місце у комунікації, існує науковий погляд, що це один із аспектів вербальної комунікації. Відомо, що у деяких східних культурах мовчання сприймається як вияв мудрості і іноді говорить більше ніж слова. Галузь науки, яка вивчає мовчання називається сайлентологією.

Виокремлюють декілька типів комунікативно значущого мовчання:

- мовчання при зміні комунікативних ролей;
- мовчання з метою обдумування наступної репліки;
- активне мовчання «слухача»;
- вичікувальне мовчання на реакцію чи відповідь співрозмовника.

Часто у міжкультурній комунікації мовчання, паузи або їх відсутність є проявом національних комунікативних стилів. Наприклад, мовці східних країн схильні більше слухати співрозмовника, вони не висловлюють заперечення відкрито, для них є неприйнятним вступати в дискусію з гостем. Паузи і мовчання, в свою чергу, є обов'язковими складниками їхнього спілкування.

Таким чином, щоб досягти порозуміння у міжкультурній комунікації недостатньо лише знання іноземної мови. Мовці мають знати, усвідомлювати та застосовувати інші важливі складники успішного комунікативного процесу.

Дуже важливо не лише знання мови, а й те, що в неї вкладає людина під час спілкування.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич. – К., 2004. – 342 с.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. – К., 2012. – 288 с.
3. Слоущинський Б.В. Міжкультурна комунікація як феномен сучасної культури / Б.В. Слоущинський // Нова парадигма. – 2004. – Вип. 37. – С. 223-232.
4. Sakshi Dubey. Contrastive linguistics: Its Importance and Uses / (CSPILAS/SL). – 2016. – Р. 1-7.

АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НОВИХ СОЦІАЛЬНО-АКАДЕМІЧНИХ УМОВ

Чикайло І. В.

*старший викладач кафедри українознавства
Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького*

Інтернаціоналізація сучасного освітнього простору актуалізує проблему адаптації іноземних студентів до навчання в умовах вищої школи іншої держави.

Як свідчить статистика, приблизно двоє із ста тих, що навчаються у вищих навчальних закладах у світовому масштабі, є іноземними студентами. Найбільший контингент іноземних здобувачів освіти у США, Канаді, Австралії, Франції, Німеччині, Великобританії. До України щорічно на навчання приїжджає понад 40 тисяч студентів з різних країн світу.

З огляду на перманентну тенденцію до зближення держав і націй, зокрема, в освітньому контексті, слід відзначити, що залучення студентів із-за кордону в нове соціально-культурне середовище вимагає налагодження комунікативних зв'язків, як шляхом виконання вимог системи вищої освіти іншої держави, так і дотриманням соціокультурних умов.

Актуальність проблеми адаптації іноземних студентів у вищих навчальних закладах України визначається у першу чергу завданнями подальшого ефективного їхнього навчання як майбутніх фахівців. Успішна адаптація сприяє, з одного боку, швидкому залученню студентів у навчальний процес, що дозволяє вирішувати проблему збереження студентського контингенту, який істотно скорочується під час перших сесій. З іншого – допомагає підвищити якість підготовки молодих людей зарубіжних країн у вищій школі України.

З перших днів перебування в українському вузі іноземні студенти знаходяться у незвичному для них соціокультурному, мовному та національному середовищі, у якому їм необхідно адаптуватися у найкоротші терміни. Ось чому відповідна їй належна організація навчально-виховного процесу для іноземних студентів є невід'ємною частиною вирішення проблеми адаптації. Ефективна адаптація підвищує якість і рівень навчання студентів-іноземців, забезпечує високу вмотивованість оволодіння знаннями, уміннями і навичками.

Слово «адаптація» (від. лат. «adapto» – «пристосування») виникло в біології для позначення процесу «пристосування організму чи його окремих органів до певних умов середовища» [1; 10]. І. В. Ширяєва визначає адаптацію іноземних студентів визначає, як «формування стійкої системи відносин до всіх компонентів педагогічної

УДК 80(063)
А 43

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова організаційного комітету:

Ступак І.В. – доктор філологічних наук, професор, декан факультету лінгвістики та перекладу МГУ.

Члени організаційного комітету:

Мізецька В.Я. – професор;
Морозова І.Б. – професор;
Таранець В.Г. – професор;
Бардина Н.В. – професор;
Михайлюк Н. П. – доцент;
Шкворченко Н.М. – доцент;
Романюк О.С. – доцент;
Ларіна Е.В. – доцент;
Савчук А.В. – доцент;
Таланова Л.Г. – доцент;
Морошану Л.І. – доцент.

А 43 **Актуальні проблеми філологічної науки: сучасні наукові дискусії:** матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 23-24 березня 2018 року. – Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2018. – 252 с.

ISBN 978-966-916-527-5

До збірника матеріалів конференції увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми філологічної науки: сучасні наукові дискусії», що відбулась у м. Одесі 23-24 березня 2018 року в Міжнародному гуманітарному університеті.

Матеріали конференції можуть становити інтерес для наукових працівників, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, а також для всіх, хто цікавиться сучасним станом та перспективами розвитку філологічної науки.

УДК 80(063)

ISBN 978-966-916-527-5

© Факультет лінгвістики та перекладу
Міжнародного гуманітарного університету, 2018

ЗМІСТ

До 80-річчя Таранця В. Г. 11

НАПРЯМ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Фразеологічні інновації в ідіолекті Марії Матіос

Бойко В. М., Давиденко Л. Б. 17

Калькування як спосіб утворення
кінематографічних термінів в українській мові

Лоскутова Н. М. 19

Лексичне багатство поезики Василя Симоненка

Масловська Т. О. 22

Імпліцитні функції заголовків у прозі Ольги Кобилянської

Немировська О. Ф. 25

Засоби номінації чагарникових рослин

Горохівського району Волинської області

Омельковець Р. С., Швасівська Б. Б. 28

Проблема «безгрунтярства» та туги за батьківщиною
в художньому дискурсі української діаспори

Супрун В. М. 30

Естетика наукової діяльності: лінгвістичний вимір

Холявко І. В. 32

Терміни «концепт» і «поняття» в когнітивній лінгвістиці

Шевченко Л. Л. 35

НАПРЯМ 2. РОСІЙСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

Взгляд на русскую литературу XIX века с точки зрения гендера

Педченко Е. В. 37

НАПРЯМ 3. СЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРА

Совість як вияв моральної самосвідомості особистості
у воєнних повістях В. Бикова й Л. Бразова

Конєва Т. М. 40

НАПРЯМ 4. ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

До питання антропоцентричного проєціювання ліричного героя
в поезіях Джона Донна

Безруков А. В. 43